31 793 Internationale klimaatafspraken

Nr. 310 Brief van de minister van Klimaat en Groene Groei

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 oktober 2026

Met deze brief informeer ik de Kamer, mede namens de Minister-President, de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de minister van Financiën, de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over de inzet van Nederland bij de 31e Conferentie van Partijen (COP31) bij het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC). COP31 vindt plaats van 9 tot en met 20 november in Antalya, Turkije.

Zoals beschreven in mijn brief over de onderhandelingsinzet van 23 september en het verslag van de Milieuraad, dat op korte termijn aan de Kamer wordt verzonden, biedt de COP in toenemende mate een platform voor landen, bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties om initiatieven te presenteren en partnerschappen aan te gaan die klimaatverandering tegengaan en de gevolgen ervan beperken (Kamerstuk 31 793, nr. 308). Zoals de afgelopen maanden opnieuw hebben laten zien, zowel in de gevolgen van klimaatverandering als in de geopolitieke kwetsbaarheid door het gebruik van fossiele brandstoffen, is het maken van internationale afspraken voor Nederland van groot belang.

Ons land heeft bovendien veel kennis en innovatie te delen. Nederlandse bedrijven en organisaties zijn wereldwijd aan het werk om de energietransitie te realiseren en klimaatweerbaarheid te vergroten. Andere landen denken aan Nederland als er uitdagingen zijn op het gebied van landbouw, op water, op de energietransitie en het vergroenen van financiële stromen. Nederland is hierbij een betrouwbare en innovatieve partner, en bewijst dat we samen gemaakte klimaatafspraken kunnen realiseren.

In deze brief blikt het kabinet vooruit op de bepalende thema’s voor COP31 en beschrijft de Nederlandse inzet daarop. Daarbij hanteert het kabinet het uitgangspunt dat aanjagen van de mondiale transitie en het versterken van klimaatweerbaarheid economische kansen brengt, en op die manier bijdraagt aan het verdienvermogen van ons land. Nederland steunt in dit verband het voornemen van COP-voorzitter Turkije om de actie-agenda met vrijwillige initiatieven te richten op de uitvoering van eerder gemaakte afspraken.[1]

Vooruitblik COP31

De komende jaren wordt een piek in wereldwijde broeikasgasemissies verwacht. Toch zal de wereld ook het 1,5˚C-doel uit de Overeenkomst van Parijs overschrijden. Hoe lager de overschrijding blijft en hoe korter deze duurt, hoe beter de gevolgen kunnen worden opgevangen. De effecten van klimaatverandering op ecosystemen en waardeketens worden intussen steeds

[1] Het betreft met name afspraken uit de eerste Global Stocktake (COP28), waarbij Turkije extra focus legt op onder meer elektrificatie, afval en circulariteit, energiegebruik van gebouwen, industrialisatie, en voedselzekerheid.

tastbaarder, waarmee ook de urgentie van klimaatadaptatie toeneemt. Afgelopen zomer was de impact van langdurige droogte, hittegolven, en bosbranden op nieuw zichtbaar, in ons eigen land en daarbuiten. De aardverschuiving en daaropvolgende vloedgolf in Nepal zijn een bijzonder heftig voorbeeld van wat er kan gebeuren als permafrost verdwijnt en gletsjers smelten.

De mondiale klimaatagenda staat voor grote uitdagingen, terwijl geopolitieke spanningen ook multilaterale klimaatsamenwerking onder groeiende druk zetten. Deze context doet zich helaas ook steeds duidelijker voelen in discussies over wetenschap. Tekenend is dat het VN-klimaatpanel IPCC na vijf plenaire sessies geen consensus heeft bereikt over de planning van de zevende assessment cyclus. Nederland zet in op het zo snel mogelijk houden van een vervolgbijeenkomst en zal zich tijdens COP31 met gelijkgezinde landen inspannen om een doorbraak binnen het IPCC te bevorderen. Nederland zal zich tijdens COP31 ook in algemene zin sterk maken voor klimaatwetenschap, en steunt de '*Friends of Science*'-groep die weerwoord geeft aan pogingen om klimaatwetenschap te ondermijnen. Via het *Global Initiative for Information Integrity on Climate Change* zal Nederland de inspanningen vergroten om betrouwbaar en snel informatie te delen met het brede publiek over de invloed van klimaatverandering op recent extreem weer. Daarnaast zet Nederland zich in om het publiek weerbaarder te maken tegen misinformatie over klimaatverandering.

Voor het slagen van klimaatmitigatie en adaptatie is het essentieel dat landen een voldoende ambitieus plan hebben en uitvoeren. Nederland dringt er daarom op aan dat landen, en in het bijzonder landen met een hoge uitstoot, hun nationale klimaatplannen of *Nationally Determined Contributions* (NDC's) indienen en voortvarend uitvoeren. Dit geldt nadrukkelijk ook voor de adaptatieplannen van landen, waar Nederland veel te bieden heeft.

De transitie weg van fossiele brandstoffen is een dwarsdoorsnijdende prioriteit voor Nederland deze COP. Als co-voorzitters van de conferentie in Santa Marta hebben Nederland en Colombia nieuw momentum weten te genereren, en een groep van 57 landen bijeen te brengen die vastberaden zijn hun transitie te realiseren. Tijdens COP31 zal het kabinet de uitkomsten op diverse momenten actief onder de aandacht brengen. De nadruk blijft daarbij liggen op uitvoering en daadwerkelijke versnelling van de energietransitie, zonder dat een nieuw consensusbesluit wordt gezocht. Nederland en Colombia zullen tijdens COP31 de resultaten van de conferentie presenteren, waaronder in een ministeriële dialoog over de implementatie van de energietransitie en een ministeriële dialoog over de weg van Santa Marta naar de tweede Global Stocktake. Ook zal het stokje officieel worden overgedragen aan de nieuwe covoorzitters van de tweede conferentie, Tuvalu en Ierland.

Daarnaast zal het kabinet de nationale routekaart voor de verantwoorde afbouw van fossiele brandstoffen — onderdeel van de actualisatie van het Nationaal Plan Energiesysteem[2] — tijdens COP31 internationaal presenteren. Ook organiseert Nederland eigen evenementen over maatregelen die de transitie versnellen, zoals de afbouw van fossiele voordelen, en vraagcreatie naar fossielvrije producten en transitietechnologieën. Deze staan verderop in deze brief nader toegelicht.

[2] Kamerstuk 32 813, nr. 1576. (Bijlage: Nationaal Plan Energiesysteem Actualisatie 2026)

Nederland als partner in de groene transitie – omdat het werkt, en omdat het nodig is.

Om de doelen van de Overeenkomst van Parijs in zicht te houden is het noodzakelijk stappen te zetten op alle onderdelen van internationale klimaatactie. Het kabinet wil daarbij laten zien dat een bloeiende economie en een leefbare aarde hand in hand kunnen gaan. Tijdens COP31 komt dit naar voren op uiteenlopende terreinen, die hieronder staan toegelicht.

Energie
Het is de verwachting dat elektrificatie een centraal thema zal zijn tijdens deze COP. Het kabinet vindt het van belang positief momentum te houden voor elektrificatie en samen met de EU eensgezind op te trekken binnen een mondiale kopgroep. Nederland staat derhalve positief tegenover de gedachte om te komen tot een wereldwijd doel van 35% elektrificatie per 2035, gezien het belang in internationaal verband tot ambitieuze afspraken te komen. Nederland zal letten op de concrete invulling van dat doel, en de landen waarmee zou kunnen worden opgetrokken om dat te verwezenlijken.

Bij de inzet op energie houdt Nederland vast aan uitkomsten van COP28, onder andere de afspraken om hernieuwbare energie te verdrievoudigen en energie-efficiënte te verdubbelen tegen 2030, en de afspraak om ontwikkeling en inzet van emissievrije en -arme technologieën, waaronder kernenergie, te versnellen.[3] Daarnaast zal Nederland tijdens COP31 blijven benadrukken dat ook de fossiele brandstoffensector haar bijdrage zal moeten leveren aan reductie van methaanemissies, waaronder in het kader van de *Global Methane Pledge* uit 2021.

Industrie
Verduurzaming van de industrie is een volgend thema dat Turkije centraal heeft gesteld. Het kabinet zet daarbij onder meer in op de ontwikkeling en opschaling van duurzame grondstoffen voor de industrie. Tijdens COP31 organiseert Nederland samen met internationale partners een rondetafel over duurzame chemie en brandstoffen, gericht op betere samenwerking voor beleids-, regelgevings- en investeringskaders. Dit bouwt voort op de *Belém 4X Pledge on Sustainable Fuels* en *Declaration on Sustainable Chemicals and Materials* die tijdens COP30 zijn gelanceerd.[4] Nederland zal de COP daarnaast benutten om de samenwerking met gelijkgestemde landen, waaronder Brazilië en Canada, verder te verdiepen en gezamenlijk richting te geven aan wereldwijde vervolgstappen voor de verduurzaming van de industrie en het creëren van schone markten.

Verder zal Nederland het belang van schone marktcreatie en vraagcreatie benadrukken om investeringen in industriële decarbonisatie te stimuleren en de transitie naar schone en competitieve productieprocessen te versnellen. Een grotere afzetmarkt voor schone producten biedt bedrijven de benodigde zekerheid om geld te investeren in verduurzamingsroutes. Nederland organiseert tijdens COP31 een bijeenkomst over vraagcreatie, met als voorbeelden de staal-, biobased- en waterstofsector. Hierbij wordt het belang van samenwerking en gemeenschappelijke standaarden benadrukt als sleutel naar het creëren van een

[3] Kamerstuk 31 793, nr. 295 - Hiermee wordt de motie van leden Van den Berg (JA21) en Flach (SGP) afgedaan.
[4] Kamerstuk 31 793, nr. 287 - Kamerbrief met Terugblik COP30

mondiale schone markt. Ook zal dit evenement aandacht besteden aan de uitkomsten van de Santa Marta conferentie over schone marktcreatie.

Nederland onderschrijft daarbij verschillende oproepen van bijvoorbeeld de Climate Club om sterker in te zetten op schone marktcreatie, gemeenschappelijke standaarden en rekenmethodieken voor carbon accounting. Net als in Europees verband wil Nederland hier een actieve bijdrage aan het debat leveren. Gezien het grensoverschrijdende karakter van deze markten kunnen maatregelen om de vraag naar schone producten te stimuleren, zoals gemeenschappelijke standaarden en definities, het beste worden vormgegeven in internationale context. Hierbij streeft Nederland ernaar de internationale samenwerking te versterken en wederzijds voordelige partnerschappen te sluiten, ook samen met betrokken partijen uit de private sector. Een eerste belangrijke stap hierbij is dat Nederland lid is geworden van het *Industrial Deep Decarbonisation Initiative*. Dit is een gemeenschappelijk initiatief van de Clean Energy Ministerial en UNIDO om mondiale samenwerking op schone marktcreatie te verstevigen. In dit verband zal Nederland tijdens COP31 ook een verklaring over schoon aanbesteden onderschrijven.

Materiaalgebruik, grondstoffen en circulariteit
Er wordt op COP31 ook aandacht verwacht voor afvalreductie en circulariteit. Zo heeft het COP-voorzitterschap een initiatief om met circulaire oplossingen de verwachte groei van afval in 2035 te halveren. Het verminderen en vermijden van organisch afval dringt naast CO_2-uitstoot ook de methaanuitstoot terug. Tevens wil Turkije mondiaal circulair materiaalgebruik tot minstens 15% brengen.

Nederland verwelkomt deze aandacht voor de rol van circulair materialengebruik in de klimaattransitie. Als koploper in de circulaire economie biedt dit kansen om circulariteit en grondstoffengebruik in mondiale klimaatactie te verankeren, en onze inzet op het terugdringen van ketenemissies toe te lichten.[5] Nederland zal tijdens COP31 met name ingaan op de klimaatimpact van primair grondstoffengebruik, en het positieve effect van circulariteit op economische weerbaarheid en de leveringszekerheid van kritieke materialen voor de energietransitie. In dat kader steunt Nederland ook het VN-instrument dat landen helpt om circulariteit op te nemen in nationale klimaatplannen.[6] Ook zal er met Turkije, Kenia en UNEP worden samengewerkt om circulaire textielketens te kunnen opzetten.[7] Tot slot biedt COP31 de kans om een volgende stap te zetten in de uitwerking van het *Global Circularity Protocol for Business.*[8]

Gebouwde omgeving
Het COP-voorzitterschap wil speciale aandacht schenken aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Er wordt gewerkt aan een *Antalya Compact for Energy Efficient Buildings*, ook wel het *Antalya compact for Climate-Positive Buildings* genoemd. Inzet is te komen tot een mondiaal doel van 25% energiereductie in gebouwen in 2035, afgezet tegen een basislijn van 2025. Nederland kan dit doel in algemene zin onderschrijven: het correspondeert in

---

[5] Kamerstuk 31 209, nr. 268 – Kamerbrief Beleidsagenda emissiereductie productketens
[6] Building Circularity into Nationally Determined Contributions (NDCs) – A Practical Toolbox | UNEP - UN Environment Programme
[7] Sustainable and circular textiles | UNEP - UN Environment Programme
[8] Global Circularity Protocol (GCP) for Business | WBCSD. Hiermee ontstaat een gemeenschappelijke bedrijfskundige taal voor circulariteit, wat opschaling makkelijker maakt.

hoge mate met de gemaakte afspraken in Europees verband in het kader van de richtlijn Energieprestatie van gebouwen (EPBD).

Transport
Nederland zet zich wereldwijd in voor klimaatneutraal wegvervoer, luchtvaart en zeevaart in 2050, ook om onze weerbaarheid te vergroten en strategische afhankelijkheden te verminderen. Nederland zal zich tijdens deze COP daarom actief inzetten voor het decarboniseren van transport, onder meer door het onderschrijven van bestaande coalities zoals het *Memorandum of Understanding on Zero-Emission Medium and Heavy-Duty Vehicles* uit 2021.

Nederland zet zich samen met gelijkgezinde landen in voor de verduurzaming van de zeevaart, waar zowel in de EU als op mondiaal niveau de doelstelling is om in 2050 netto nul emissies te bereiken. Dit kan alleen worden bereikt door de transitie naar duurzame brandstoffen te realiseren, waar binnen de *International Maritime Organization* (IMO) over onderhandeld wordt. COP31 vindt plaats kort vóór de geplande besluitvorming binnen de IMO over de beoogde maatregelen. Nederland zal daarom om aandacht vragen voor deze onderhandelingen en aandringen op geloofwaardige maatregelen om de doelen uit de 2023 IMO strategie voor broeikasgasreductie[9] te halen.

Ook zal Nederland zich op COP31 inzetten voor de beschikbaarheid van duurzame en hernieuwbare energiedragers en brandstoffen als belangrijke randvoorwaarde voor de emissiereductie in transport, met oog voor een optimale inzet van energiedragers in verschillende vormen van transport. Dit sluit aan bij de door Nederland en Colombia georganiseerde conferentie over afbouw van fossiele brandstoffen. Nederland zal daarnaast samen met de Benelux en UNEP aandacht vragen voor schonere brandstoffen, om zolang fossiele brandstoffen nog worden gebruikt de schadelijke gevolgen voor luchtkwaliteit en gezondheid te beperken.[10]

Koolstofmarkten
Wereldwijd groeit de aandacht voor koolstofmarkten. Dit wordt versterkt doordat eind 2024 de regels voor een internationale koolstofmarkt onder VN-toezicht zijn afgerond. Tijdens COP zullen landen ervaringen delen met het gebruik van deze internationale koolstofmarkt. Dit zijn relevante inzichten voor onderhandelingen die eind 2027 zullen starten over mogelijk EU gebruik van deze internationale koolstofmarkt. Nederland zet zich in voor een ambitie-verhogende en integere implementatie en ontwikkeling van koolstofmarkten. Zo hebben Brazilië, China en de EU in mei jl. een open coalitie opgericht als platform voor samenwerking op de ontwikkeling en versterking van nationale koolstofmarkten, zoals het EU ETS, en koolstofbeprijzingsbeleid.

Gezondheid
Nederland wil tijdens COP31 het internationaal bewustzijn over de significante gezondheidsvoordelen en gerelateerde economische kostenbesparingen van klimaatmaatregelen vergroten. Het COP-voorzitterschap besteedt dit jaar extra aandacht aan klimaatbestendige, duurzame zorgsystemen. Dit signaleert de groeiende erkenning dat gezondheid zowel de frontlinie van klimaatverandering als het fundament voor een effectieve aanpak vormt. Nederland zal, mede vanuit

[9] 2023 IMO Strategy on Reduction of GHG Emissions from Ships
[10] Conform motie De Hoop/Bamenga, Kamerstuk 31 305, nr. 444.

de *Friends of Climate and Health*[11], aandacht besteden aan de kansen die gezondheid biedt voor het versterken van internationale weerbaarheid en de mondiale transitie. Dit gebeurt ook tijdens een officieel UNFCCC-*side event* waar de gezondheidsimpact van fossiele brandstoffen wordt besproken, in het verlengde van de conferentie in Santa Marta. De inzichten van succesvolle samenwerkingsprojecten met landen als China, Kenia en India in het kader van het Nederlandse *Global Health Partnerships* Programma zullen gedeeld worden.

Biodiversiteit en bossen
Biodiversiteit en klimaat zijn twee zijden van dezelfde medaille. Voor effectieve actie op gebied van klimaat- en biodiversiteit en effectieve besteding van financiering dienen ze in samenhang te worden bezien. Nederland verwelkomt dan ook de inzet van het COP-voorzitterschap om de samenhang tussen klimaat, biodiversiteit en landdegradatie verder te versterken. Zo wil het COP-voorzitterschap onder meer de bescherming van koolstofvoorraden in bossen en andere ecosystemen verbinden aan duurzaam landbeheer en biodiversiteit nadrukkelijker betrekken bij klimaatadaptatie.

Nederland zet zich in om ontbossing en bosdegradatie uiterlijk in 2030 te stoppen en om te keren. Dit helpt zowel om klimaatverandering tegen te gaan en om biodiversiteit te behouden. Het bevorderen van ontbossingsvrije productieketens is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse inzet. Nederland wil het momentum rond de routekaart van het Braziliaanse COP30-voorzitterschap[12] benutten om concrete resultaten te boeken voor bossen wereldwijd.

Landbouw en voedsel
Nederland zet zich in voor de verduurzaming en klimaatbestendigheid van het gehele voedselsysteem, met aandacht voor voedselzekerheid, emissiereductie, adaptatie en de bovengenoemde koppeling met biodiversiteitsverlies en ontbossing. Het COP-voorzitterschap legt onder meer de nadruk op de samenhang tussen voedsel, klimaat en duurzaam waterbeheer en klimaatbestendige landbouw. Nederland zal dit aangrijpen voor een bijeenkomst tijdens COP over het herinrichten van landbouwsubsidies om beter rekening te houden met mitigatiekansen voor landbouw en water. Ook ondersteunt Nederland een evenement over de eiwittransitie. Gedurende COP31 zullen Nederlandse vertegenwoordigers benadrukken dat de transitie naar duurzame en klimaatbestendige voedselsystemen zowel adaptatie als mitigatie vraagt. Hierbij zal worden voortgebouwd op onze kennis en expertise op het gebied van klimaatslimme landbouw, en bijvoorbeeld de ervaringen over bodemgezondheid, innovatieve gewassen en duurzame veehouderij inbrengen uit de conferentie hierover die Nederland vorig jaar samen met Brazilië organiseerde.[13] Tijdens COP31 zal Nederland zich aansluiten bij het *Food and Agriculture for Sustainable Transformation*-partnerschap. Hiermee kan klimaatfinanciering, kennisdeling en beleidsondersteuning worden verbeterd om de transitie van voedsel- en landbouwsystemen te ondersteunen en voedselzekerheid te waarborgen.

De Nederlandse inzet op buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking is gefocust op grotere weerbaarheid van lokale voedselsystemen door gerichte innovatie, sterker lokaal leiderschap en introductie van alternatieve en duurzame

[11] Kamerstuk 31 793, nr. 285 - Kamerbrief met Verwachtingen en inzet VN-klimaatconferentie COP30, hier staat deze groep nader toegelicht
[12] Kamerstuk 31 793, nr. 287 - Kamerbrief met Terugblik COP30
[13] Kamerstuk 31 793, nr. 287 - Kamerbrief met Terugblik COP30

productiemethodes. Het kabinet verwelkomt de interesse naar relevante innovaties van het Nederlands bedrijfsleven en kennisinstellingen en naar de '*Dutch Diamond*'-aanpak – de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Tijdens COP31 zal Nederland expertise delen, bijvoorbeeld over bodemgezondheid in de Sahel, waar lokale kringlooplandbouw wordt gecombineerd met verbeterde zaden en doelgerichte toepassingen van kunstmest.

Nederland als partner voor klimaatweerbaarheid – om onze kennis en kunde te delen

Effecten van klimaatverandering worden steeds tastbaarder. Mensen ervaren de gevolgen van extreem weer en de impact daarvan op gezondheid, voedselzekerheid, economische ontwikkeling en sociale stabiliteit. In veel landen worden bestaande kwetsbaarheden vergroot en groeit het risico op rampen, armoede en conflict. Deze fenomenen hangen nauw samen met ontregeling van de waterkringloop, en onderstrepen de groeiende economische noodzaak voor klimaatadaptatie als investering in weerbaarheid.

Nederland adaptatieland
Ook voor Nederland vormt dit een grote uitdaging als laaggelegen delta. Sterkere klimaatweerbaarheid draagt bij aan lokale stabiliteit en economische ontwikkeling. Het vermindert de grensoverschrijdende gevolgen van klimaatverandering, waaronder bijvoorbeeld migratie en ontheemding, regionale instabiliteit en economische ontwrichting. Tegelijkertijd bieden deze uitdagingen ook een grote kans voor Nederland, met onze rijke historie aan water- en ruimtelijke opgaven, om kennis en kunde op adaptatie te delen én nieuwe kennis op te halen in gelijkwaardige partnerschappen.

Adaptatie en klimaatweerbaarheid zijn een centraal thema voor COP31, waarbij de aandacht uitgaat naar uitvoering van de mondiale adaptatiearchitectuur en van nationale adaptatieplannen en -strategieën. Nederland zal zich bij de COP profileren als adaptatieland met expertise op water, voedselsystemen, infrastructuur en gezondheid, en zal zowel nationale voorbeelden als resultaten van internationale samenwerking aandragen. COP31 biedt kansen om de nieuwe Nationale Adaptatiestrategie, opgedane inzichten en methoden voor adaptatieplanning en -*governance* te presenteren. Tegelijkertijd kan Nederland op andere deelgebieden juist weer van andere landen leren, bijvoorbeeld rondom droogte, hitte en wateroverlast als gevolg van hevige neerslag.

Water
Nederland zet specifiek in op ondersteuning van landen om water en adaptatie sterker te verankeren in hun nationale klimaatplannen, en risico's van klimaatverandering beter in te schatten en op te vangen. Dit gebeurt via programma's als *Water at the Heart of Climate Action* en *Partners for Water,* en steun voor het *NDC Partnership*. COP31 is daarbij een mijlpaal ter voorbereiding op de aankomende VN-Waterconferentie in Abu Dhabi.[14]

Nederland zet zich in voor beter samenspel tussen publieke, private en maatschappelijke actoren in nationale beleidsvorming en capaciteitsversterking voor waterzekerheid, binnenlandse bekostiging, en multilaterale financiering van

[14] Over deze inzet richting de VN-Waterconferentie (8-10 december) wordt uw Kamer in het najaar nader geïnformeerd.

klimaatweerbare infrastructuur en -diensten. Dit gebeurt onder meer via het *Water Forward*-initiatief.[15] Tijdens COP31 zal Nederland haar ervaringen en expertise delen in verschillende side events en paviljoens, waaronder via het mede door Nederland geïnitieerde *Water for Climate*-paviljoen. Daarbij kan Nederland ook ervaringen delen met maatregelen op het gebied van ruimtelijke ordening, die goed verbonden zijn met het water- en bodemsysteem, en daarmee bijdragen aan klimaatweerbaarheid.

De oceaan, monitoring en klimaatobservaties
Tijdens COP31 zal meer dan voorheen aandacht zijn voor de rol van de oceaan en zeeën. De oceaan neemt 25-30% van de wereldwijde CO_2-uitstoot op en meer dan 90% van de overtollige warmte die door de uitstoot van broeikasgassen wordt gegenereerd. Een gezonde oceaan met herstelde mariene biodiversiteit is dus van fundamenteel belang voor klimaatbestendigheid, voedselzekerheid en duurzame ontwikkeling op de lange termijn, en voor de toekomstbestendigheid en weerbaarheid van het gehele Koninkrijk der Nederlanden.

Om de gezondheid van de oceaan te kunnen blijven waarborgen en weerbaarheid tegen de gevolgen van klimaatverandering te vergroten zijn oceaanmonitoring, klimaatkennis en -wetenschap en *early-warning* systemen essentieel. Deze systemen ontbreken echter op veel plaatsen nog of zijn onvolledig. Bovendien staan verschillende internationale observatie- en meetsystemen[16] onder druk, o.a. doordat de Verenigde Staten de financiering hiervan hebben stopgezet.

Nederland zet zich op COP31 daarom in om oceaanmonitoring, klimaatkennis en -wetenschap en *early-warning* systemen te versterken, bijvoorbeeld door het VN-initiatief *Early Warning for All* onder de aandacht te brengen. Ook heeft Nederland tijdens de Algemene Vergadering van de VN dit jaar toegezegd de *OceanEye* alliantie te ondersteunen om oceaanobservaties te versterken.[17] In het verlengde hiervan wil Nederland tijdens COP31 de potentiële vertraging van de Atlantische Golfstroom en de effecten daarvan, zoals bijvoorbeeld extremere winters, grotere droogtes en meer zeespiegelstijging, centraal stellen. Daarnaast pleit Nederland voor bescherming en een duurzaam gebruik van de oceaan.

Nederland als partner voor klimaatinvesteringen – omdat we verantwoordelijkheid nemen en innovatie brengen

De transitie naar een uitstootvrije en klimaatweerbare samenleving en het realiseren van de doelen van de Overeenkomst van Parijs brengen een grote financieringsopgave met zich mee. Internationale klimaatfinanciering ondersteunt ontwikkelingslanden hierbij en geeft invulling aan de verplichting van ontwikkelde landen om financiering beschikbaar te maken uit publieke en private bronnen voor klimaatactie in ontwikkelingslanden.

Nederlandse bijdragen

---

[15] Water Forward is een initiatief waarin 11 multilaterale ontwikkelingsbanken (MDB's) samen optrekken om hun financiering te stroomlijnen, om gezamenlijk in de periode 2025-2030 de waterzekerheid en weerbaarheid tegen waterstress en -schokken voor 1 miljard mensen te verbeteren.
[16] Bijvoorbeeld het Global Climate Observation System (GCOS) en het Global Ocean Observing System (GOOS). Daarnaast draagt Nederland o.a. bij aan de Systematic Observations Financing Facility (SOFF) en de recent gelanceerde Global State of Systematic Weather and Climate Observations Coalition.
[17] EU and Canada secure almost €220 million in pledges for Global Ocean Observation.

Het collectieve klimaatfinancieringsdoel dat tijdens COP29 is afgesproken biedt het kader om financiering voor klimaatactie voor de komende jaren op te schalen. Nederland is gecommitteerd aan de implementatie van dit doel en blijft zijn bijdrage leveren. Het kabinet maakt hier in 2027-2031 extra middelen voor vrij via het klimaatartikel van de BHOS-begroting zoals toegelicht in de brief over intensivering van internationaal Klimaatbeleid van 26 oktober jl.[18] In een context van acute noden in ontwikkelingslanden en geopolitieke ontwikkelingen acht het kabinet het noodzakelijk om o.a. via deze weg de Nederlandse rol als betrouwbare, ambitieuze klimaatpartner te herstellen en te versterken, en zal dit uitdragen in Antalya. Het kabinet houdt daarbij oog en oor voor de zorgen van ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld rondom de kwaliteit en toegankelijkheid van financiering als ook de balans tussen mitigatie en adaptatie. Dit doet Nederland onder meer als trekker van de *Champions Group on Adaptation Finance*.

Mede dankzij onderhandelingsvoorzitter Australië staat verbeterde toegang tot financiering voor de meest kwetsbare landen en gemeenschappen voor de gevolgen van klimaatverandering, in het bijzonder kleine eilandstaten en minst ontwikkelde landen, hoog op de agenda van deze COP. Nederland onderschrijft het belang van dit onderwerp en zal een mogelijke verklaring welwillend bekijken. Nederland speelt in dit kader bovendien een actieve rol om de uitwisseling en opschaling van goede voorbeelden verder te brengen. Aanvullend maakt het kabinet €1 mln. vrij voor de *Pacific Resilience Facility*. Dit fonds is door landen in de Stille Oceaan opgezet om nu en in de toekomst de klimaatweerbaarheid van eilandgemeenschappen te versterken.

Daarnaast draagt Nederland bij aan de ontwikkeling van de *Tropical Forest Forever Facility* (TFFF) waarmee landen financiële prikkels krijgen voor het in stand houden van tropische bossen. Zoals toegelicht in de brief aan uw Kamer d.d. 6 juli jl.[19] bevindt TFFF zich in de opstartfase. Nederland blijft zich inzetten voor de succesvolle opstart en kapitalisatie van TFFF en zal op COP31 uitdragen dat Nederland een kapitaalbijdrage verkent.

Innovatie en verschuiving van financiële stromen
Het kabinet onderschrijft de meerwaarde van publieke klimaatfinanciering, om bijvoorbeeld landen en gemeenschappen die het meest kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaatverandering te bereiken of voor adaptatie. Publieke klimaatfinanciering alleen zal echter nooit kunnen voldoen aan de totale financieringsbehoefte in ontwikkelingslanden. Het is zaak dat ook andere, lokale en internationale geldstromen, en alternatieve financieringsbronnen de grote vraag naar klimaatfinanciering gaan helpen beantwoorden. Nederland is koploper in de ontwikkeling van innovaties die private financiering mobiliseren, ook in ingewikkelde sectoren als water en landgebruik, bijvoorbeeld via het *Dutch Fund for Climate and Development*. Het zal de ervaringen de we daarmee hebben opgedaan tijdens COP onder de aandacht brengen. Ook blijft het kabinet zich in het kader van de inzet op slimme financiering[20] inzetten voor het betrekken van institutionele investeerders bij klimaatinvesteringen in ontwikkelingslanden.

Het realiseren van een klimaatneutrale en klimaatbestendige toekomst vergt wereldwijd een verschuiving van financiële stromen richting de verduurzaming van onze economieën, zowel op nationaal als internationaal niveau. Nederland

[18] Brief Intensivering Internationaal Klimaatbeleid, Kamerstuk 31 793, nr. 309.
[19] Kamerstuk 31 793, nr. 303.
[20] Kamerstuk 31 793, nr. 297.

zet zich in om bredere financiële stromen in lijn te brengen met de doelen van de Overeenkomst van Parijs. Daartoe heeft het bijvoorbeeld tot april jl. leiding gegeven aan de *Coalition of Finance Ministers for Climate Action.* Nederland spant zich in om klimaatmitigatie en -adaptatie hoog op de agenda te houden binnen internationale financiële instellingen, waar het in veel gevallen onder druk staat. Tot slot helpt de in de brief van 23 september genoemde en mede door Nederland geleide Veredas-dialoog de koppeling te maken tussen de multilaterale onderhandelingen en implementatie, bijvoorbeeld door betrokkenheid van stakeholders uit het bredere financiële systeem, waaronder de private financiële sector en internationale financiële instellingen (Kamerstuk 31 793, nr. 308).

Afbouw van fossiele voordelen
Sinds COP28 geeft Nederland leiding aan een coalitie die zich inspant om de financiële voordelen voor fossiele brandstoffen af te bouwen. Deze door Nederland gelanceerde *Coalition on Phasing Out Fossil Fuel Incentives and Subsidies* (COFFIS) blijft actief; leden wisselen tijdens COP31 ervaringen uit over de concrete stappen die ze zetten op uitfasering van de voordelen van fossiele brandstoffen, mede in het verlengde van de eerdergenoemde conferentie over de afbouw van fossiele brandstoffen. Dit is ook een belangrijk onderdeel van de opvolging van de conferentie in Santa Marta. Zo hebben Nederland en Colombia aanwezige landen uitgenodigd om transparantie te bieden met behulp van de gezamenlijke standaarden die vorig jaar in COFFIS-verband zijn ontwikkeld.

Afsluiting en toelichting op de delegatie

Multilaterale besluitvorming strekt zich uit over meerdere jaren, waardoor niet elk jaar grote stappen voorwaarts mogelijk zijn in de onderhandelde uitkomsten. Dit past bij het toenemend belang van implementatie, waarbij COP31 de start van een nieuwe fase markeert. Het biedt bovendien kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven en industrie. Meer dan in voorgaande jaren zullen dit jaar de voornaamste resultaten voortvloeien uit vrijwillige samenwerkingsverbanden en initiatieven, zoals die van het COP-voorzitterschap.

In de voorgaande paragrafen heeft het kabinet omschreven op welke manier zij tijdens COP31 klimaatactie in brede zin wil bevorderen, en hoe Nederland zich zal verhouden tot de reeds bekende initiatieven. Voor andere nieuwe initiatieven die tijdens COP31 worden voorgesteld, zal het kabinet steun overwegen als deze aansluiten op het Nederlands beleid, voldoende concreet zijn, en niet overlappen met bestaande initiatieven.

De Minister-President neemt namens Nederland deel aan de top van staatshoofden en regeringsleiders. De Nederlandse onderhandelingsdelegatie zal in de ministeriële tweede week door mij worden geleid. De klimaatgezant zal gedurende de gehele COP actief zijn, en ook de energiegezant zal in Antalya zijn. Zoals ieder jaar zijn de VN-jongerenvertegenwoordigers Duurzame Ontwikkeling onderdeel van de Nederlandse delegatie. Nederland ondersteunt daarnaast de COP-deelname van jongeren uit lage-inkomenslanden.

Er zijn wereldwijd veel Nederlanders, Nederlandse organisaties en bedrijven actief bezig om klimaatverandering te stoppen en de gevolgen tegen te gaan. Dit kabinet verwelkomt deze inzet. Want alleen met deze brede inzet kan de klimaatagenda worden geïmplementeerd. Het kabinet zet zich ervoor in dat COP31 een volgende stap zet in de uitvoering van eerder gemaakte afspraken.

Slagen in de klimaattransitie vereist samenwerking over langere termijn met verschillende actoren. Het is daarom belangrijk dat tijdens de COP landen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden samenkomen om verdere stappen te zetten op alle onderdelen van internationale klimaatactie. Nederland vindt het daarbij van belang dat inclusiviteit en gendergelijkheid geborgd zijn, en dat ook jongeren en deelnemers uit lage-inkomenslanden voldoende kans krijgen om onderdeel te zijn van de COP. Juist door de brede deelname aan de COP wordt het mogelijk om voortvarend te werk te gaan en internationale afspraken op een rechtvaardige manier te realiseren.

Na afloop van de conferentie zal uw Kamer, zoals gebruikelijk, worden geïnformeerd over de resultaten.

De minister van Klimaat en Groene Groei,
S. van Veldhoven-van der Meer